

Electro Radio Mercur

Technisch commercieel vakblad

Veertiendaags Officieel Orgaan van de Vakgroep Electrotechnisch Ambacht, de Vakgroep Detailhandel in Elektrische Verbruikstoestellen en Verlichtingsartikelen, de Vakgroep Detailhandel in Radio-artikelen en de Vakgroep Tusschenpersonen in Electrotechnische Producten.

Directie, Redactie en Administratie: Kalverstraat 35, Amsterdam C.
Telefoon Directie en Red. K 2900-35253; Administratie K 2900-40453

28 AUGUSTUS 1948

36 JAARGANG Nr.

74

Nederland herdenkt het vijftig jarig
regeringsjubileum van H.M. Koningin

WILHELMINA

in diepe dankbaarheid voor wat zij in
deze halve eeuw voor ons betekende

Tevens Jaarbeursnummer

Electro Radio Mercur

TECHNISCH COMMERCIEEL VAKBLAD

Uitgave van de
N.V. Uitgevers Mij. Diligentia, Kalverstraat 35, Amsterdam C
Telefoon K 2900-35233 en 40453
Postgirorekening 130400 — Bankrekening Twentsche Bank.

DIRECTIE EN EXPLOITATIE:
Hans Schnabel en Jan B. Gastkemper.

ADVERTENTIE-MANAGER:
B. J. Jansen.

REDACTIE:
Louis Knuvelder.

**REDACTEUREN MEDEDELINGEN
DER VAKGROEPEN:**
mr. J. H. van Gelderen en J. M. van Basten.

REDACTEUR RADIORUBRIEK:
J. Corver.

REDACTEUR ELECTROTECHNIEK
J. J. Moerkerk.

**REDACTEUR ADMINISTRATIE- EN
BELASTINGRUBRIEK:**
J. L. van Hedel.

ABONNEMENTSPRIJS:
f 5,— per jaar; voor leden van de aangesloten vakgroepen e.d.
f 3,— per jaar. Losse nummers f 0,20.

Dit blad verschijnt des Zaterdags om de veertien dagen.

Ingevolge papertoewijzing B. P. P. nr. 503 verschijnt deze uit-
gave elke 14 dagen en is de omvang 16 pagina's,
formaat 25 bij 32 cm.

Adressen der Vakgroepen en Ondervakgroepen

VAKGROEP ELECTROTECHNISCH AMBACHT:

Voorzitter J. W. Willemaen.
Secretaris mr. J. H. van Gelderen.
Mauritskade 45, 'a-Gravenhage - Telefoon K 1700-110585

ONDERVAKGROEP ELECTROTECHNISCH INSTALLATIEBEDRIJF

Voorzitter M. Th. W. Vorstman.
Secretaris mr. J. H. van Gelderen.
Mauritskade 45, 'a-Gravenhage - Telefoon K 1700-110585

ONDERVAKGROEP KLEINE NIJVERHEID OP ELECTROTECHNISCH GEBIED:

Voorzitter E. Lückerrath.
Secretaris mr. J. H. van Gelderen.
Mauritskade 45, 'a-Gravenhage - Telefoon K 1700-110585

ONDERVAKGROEP RADIO REPARATIEBEDRIJF:

Voorzitter ir. H. J. J. Bouman.
Secretaris mr. A. Th. E. Kasteln.
Keizersgracht 606, Amsterdam C. - Telefoon K 2900-40027

VAKGROEP DETAILHANDEL IN ELECTRISCHE VERBRUIKSTOESTELLEN EN VERLICHTINGSARTIKELEN.

Voorzitter B. G. Miermans.
Secretaris J. M. van Basten.
Keizersgracht 606, Amsterdam C - Telefoon K 2900-40027.

VAKGROEP DETAILHANDEL IN RADIO-ARTIKELEN:

Voorzitter B. G. Miermans.
Keizersgracht 606, Amsterdam C. - Telefoon K 2900-40027.

VAKGROEP TUSSENPERSONEN IN ELECTROTECHNISCHE PRODUCTEN:

Voorzitter ir. P. J. Flalsler.
Secretaris mr. J. L. P. Brabers.
Benoordenhoutseweg 44, 'a-Gravenhage
Telefoon K 1700-774491

ORANJE

De Cracht van 't Lant bestaet!

Wel uiterst zelden is het in de geschiedenis voorgekomen, dat een vorst de halve eeuw van een regeringsperiode voleindigt, om dan door eigen besluit de kroon over te dragen in jongere handen. Nu dit zeldzame feit in Nederland voorvalt, herdenken wij in dankbaarheid de laatste halve eeuw.

Achteraf lijkt ieder tijdsbestek eigenlijk veel korter dan het in werkelijkheid geweest is. Toch zijn er in de geschiedenis niet veel vorsten aan te wijzen - en zeker niet in rumoerige tijden als de wereld de laatste kwarteeuw beleefde - die hun kroon vijftig jaren vermochten te dragen.

Dit te kunnen is wel een bewijs van zeer grote kracht - en wie in een enkel woord een karakteristiek van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina moest geven, kon moeilijk een betere term vinden dan: kracht.

Wel lang is het geleden, dat P. Boele van Hensbroek het jonge Prinsesje de woorden in de mond kon leggen: „Ik ben nog zo jong en zo teer”, waarmee zij de Kroon aan haar Moeder ter bewaring teruggaf. Het jonge en tere (door heel het volk beschermde) prinsesje Wilhelmina werd de krachtige, fiere en welbewuste Koningin Wilhelmina - de Vrouwe die wel zeer krachtig het roer van de Nederlandse Staat in handen hield. De Koningin die, zo jong zij nog was, een wereldmacht durfde trotseren, toen zij de „Gelderland” zond om Paul Krüger uit Transvaal te halen; die een hele wereldopinie durfde braveren met haar brief aan de Paus toen deze niet uitgenodigd werd op de Vredesconferentie; die tegen heel een wereld neen durfde zeggen toen men riep om uitlevering van een Keizer, die in háár land het toevluchtsoord had gevonden, - die op oudere leeftijd een Hitler weerstond en haar Volk voorging en leidde in het verzet tegen de enige overweldigder die haar regeringsperiode kende.

Kracht in rust - afgezien immers van de laatste overweldiging, welke zelfs zij niet meer voorkomen kon, zonder de eer te verliezen - kenden veertig jaren van haar regering rust. Haar kracht inspannend, wist zij deze rust voor haar volk te verzekeren, opdat dit volk de welvaart kon bereiken, welke een eeuwenlange geschiedenis had mogelijk gemaakt.

Meer en meer blijkt - juist nu in de laatste twintig jaar de kronen over de straten gerold zijn ofwel de dragers ervan tot gevangenen gemaakt werden - welk een enorm heil het voor land en volk is, wanneer de hoogste regeringsmacht in handen van een vorstehuis rust. Geen gekozen president en zeker geen machtwellustig usurpator vermag die continuïteit aan het beleid te

verlenen, die een vorstengeslacht kan bieden. En zeker wanneer de band tussen volk en vorst zo nauw is als deze tussen Nederland en Oranje. Wanneer wij immers van Wilhelmina zeggen, dat zij de Kracht was - geldt dit niet voor heel het huis van Oranje? Wanneer aan het eind van haar regering de bevrijding uit Duitse tyrannie staat, kan dan niet het begin van dit Oranjenhuis gevonden worden in de bevrijding van Spaanse tyrannie en het begin van het Koningschap in de bevrijding van de Franse? Telkens wanneer ons land bevrijd moest worden, staat een Oranje aan de spits, geeft een Oranje leiding - en wat kan enig vorstehuis beter zijn dan de garant voor de vrijheid des volks? Op welke wijze kan de band tussen volk en vorstehuis inniger en betekenisvoller zijn?

O ja, wij weten zeer goed, dat deze band er geen is van sentimentele aanbidding of van daverende uiterlijke schijn. Wij weten, dat het zelfs vaak de schijn had alsof deze band eigenlijk zeer losjes of in 't geheel niet bond. Maar de Nederlander spreekt nu eenmaal graag luchthartig ook over wat hem het heiligst is. Doch laat er ook maar een schim van gevaar dreigen - laat een verwaten groepje een revolutie „aankondigen” of laat een groep parachutisten proberen een Koninklijke gevangene te maken, en heel dit luchthartige volk staat als één man gereed, kroon en troon en vorstin te verdedigen. En laat er in dit -eenmaal toch zo vereenzaamde- Koninklijke Huishouden ook maar het eerste bericht van verloving of huwelijk der Prinses komen, en als één man staat ditzelfde volk klaar om de vreugde van die Ene tot vreugde van zoveel miljoenen hier te lande en in de gebiedsdelen elders in de wereld te maken. Oranje ligt onherroepelijk vast in het hart van Nederland; en Nederland in dat van Oranje. In werkelijkheid is deze band zo innig als waar ter wereld ook een verbinding luidruchtig gedemonstreerd wordt.

En in dit Oranjenhuis is het deze Koningin Wilhelmina, die een halve eeuw lang de verpersoonlijking ervan was. Al die jaren droeg deze ene (en dikwijls eenzame) de lasten van geheel een volk op haar schouders. Al die tijd vertegenwoordigde zij de hoogste en beste tradities van haar

huis - welk Nederlander heeft haar niet eens gezien bij een ramp, watersnood, cycloon of wat ook, die haar volk trof en waar zij, zo veel zij kon, troost en hulp kwam brengen. Is niet haar laatste daad symbolisch voor geheel haar leven: een als jubileumgeschenk van ons volk aan haar bijeen te brengen fonds, te bestemmen voor kankerbestrijding . . .

Er is veel over dit grijze hoofd heengegaan in die vijftig jaar; en wij kunnen het ons zo goed indenken, dat deze Vrouwe moe is geworden, zó eindeloos moe van een halve eeuw regeren, dat zij haar kroon wenst neer te leggen. Al betreuren wij dit besluit, de redelijkheid ervan kan niemand betwisten en geen kan het als vaandelvlucht beschouwen. De armste en eenvoudigste vrouw heeft de druk van een halve eeuw verantwoording niet zó zwaar gevoeld als dit gekroonde hoofd. Wel leefden en voelden er vele millioenen mee, bij alle vreugden en alle leed van dit land, maar zij was tenslotte de exponent van deze millioenen, zij droeg in alle zwaarte de verantwoording voor de te nemen besluiten. En juist de laatste tien jaren vroegen zware, diep-ingrijpende beslissingen, welke het haar zeker veel gekost heeft, te nemen. Herinneren wij wij slechts aan twee feiten: het ogenblik waarop het bericht doorkwam, dat zij besloten had, uit te wijken voor de oppermachtige overweldiger - en daartegenover het onvergetelijke moment, waarop de radio het verslag bracht van haar overschrijden van de vaderlandse grens in Zeeuws Vlaanderen bij haar terugkeer. Welk een stilmakende momenten die twee; van droefheid het ene en van innige vreugde het andere.

Zijzelf heeft nu weer een belangrijk besluit genomen - van gewicht zowel voor haar persoonlijk als voor haar volk: de macht in jongere handen over te dragen. Wij hebben slechts één ding te doen op dit moment: het besluit eerbiedigend, haar van heler harte dankend voor alles wat zij deed; de goede God, de Koning der Koningen, te smeken, dat Hij haar een vreedzame en gelukkige levensavond schenke. Dat zij als Prinses der Nederlanden nog lang de liefde en eerbied van haar volk

moge gevoelen, zo als eens haar moeder Emma. Zijn vrede en licht blijve lang haar dagen beschijnen en gelukkig maken . . .

En dan treedt daar een nieuwe, jonge loot uit het Huis Oranje aan om de kroon over dit land en zijn overzeese gebiedsdelen te dragen.

Gelukkigerwijs geldt hier van het oude gezegde le roi est mort, vive le roi, alleen het tweede deel: Leve de Koningin, Leve Juliana.

Gelijkelijk met haar moeder, vanaf haar eerste moment als Prinsesje in dit land, heeft zij de harten van ons volk veroverd. Met moeder kwam zij mee in zo menig ogenblik van nood en benauwenis; zelfstandig trad zij reeds jong op en kwam haar volk tegemoet, zowel in Crisiscomité als in haar vreugdevolle studententijd. Zij kent dit volk - zij kent ook de hoge en zware taak die haar wacht. Zowel haar theoretische opleiding als haar praktische ervaring onder meer in twee regentschapperiodes hebben haar terdege geschoold voor de taak, welke zij te verrichten zal krijgen. De gang der geschiedenis liet haar jeugd ook niet onberoerd, noch in haar persoonlijk leven, noch in haar verbondenheid met dit volk. Ook zij kende het bittere moment van te moeten vertrekken uit haar land, maar ook zij stimuleerde vanuit het buitenland het Nederlandse verzet tegen de overheerser; ook zij hoorde de noodkreet van wie uit het bezette vaderland wisten te ontkomen. En, gedwongen door de vermoeidheid van haar moeder, bezette zij reeds tweemaal als regentes de troon. Wel met zeer gerust hart legt het Nederlandse Volk de scepter, kroon en rijksappel in haar handen; wij weten immers dat geen handen waardiger zijn, deze kostbare panden van vrijheid en onafhankelijkheid te dragen.

Wij weten dat zij, met die variaties welke haar eigen volgroeide persoonlijkheid vereist en met zich brengt, de continuïteit zal volhouden, die sinds Willem de Zwijger over heel die doorluchte stoet van Oranjes, via de drie koningen en de ene Koningin, tot haar reikt op deze dag. Ononderbroken, slechts naar persoonlijk aanvoelen gewijzigd en aangevuld, zal

Een Middenstand, die zijn plaats niet kent en waardig inneemt; die zijn taak niet met kracht vervult; die tot bloei niet alleen van eigen leven, maar ook daarmede van 't gehele nationale leven, niet met alle ernst wil arbeiden, knaagt aan zijn eigen levenswortel, verkankert het nationale bestand ten dode.

PROF. M. NOORDTZIJ,

Congres Middenstand,
3 September 1902.

Koningin Juliana over ons regeren nu zij, ook zij; na de jaren van ballingschap is „teruggekeerd in haar regiment” en haar Oranje-taak op zich neemt.

Zo is er bij dit afscheid toch de vreugde; zo kunnen wij, eerbiedigend het besluit van Wilhelmina, niet anders dan dankbaar zijn dat zij vijftig volle jaren over ons heerste en blij zijn dat zij ons Juliana gaf als opvolgster. En zeker is het, dat op deze dag millioenen gebeden omhoog zullen stijgen om ook voor haar aan de Potentaat der Potentaten te vragen: dat Hij haar hart besture dat ons regeert, en haar verstand wijsheid geve en kracht, dat zij niet versagen moge in de zware toekomst die haar wacht.

Domine, salvam fac Reginam nostram!
Heer zegen onze Koningin!

En wij als de onderdanen van deze jonge koningin, wij hebben geen betere taak te vervullen dan rond haar te staan in die eendracht en nationale saamhorigheid, die haar moeder in haar afscheidswoord ons oplegt als een kostbaar testament: „op dit ogenblik roep ik U met de meeste ernst toe, blijft een, blijft een”.

Wanneer dit volk deze eendracht beware (wellicht méér nog dan tot op heden) onder leiding van Koningin Juliana, dan zal zeker de toekomst voor haar en voor ons een zegenrijke worden, zoals het verleden was onder Wilhelmina.

Knuvelder.

50 JAAR ELECTROTECHNIEK

VAN JONGE PLANT TOT MACHTIGE BOOM

„Dat de ontwikkeling van wetenschap en techniek gelijke tred houde met geestelijke- en morele groei”

door J. H. D. VAN OOSTROM

In deze dagen, nu we het 50 jarig regeringsjubileum van H. M. Koningin Wilhelmina vieren, zal onze aandacht meermalen op de dag van haar troonbestijging gevestigd worden en op de wereld, waarin men toen leefde. Een wereld, die zo radicaal afwijkt van de onze, dat we ons afvragen, hoe zo'n verandering in slechts een vijftigtal jaren kon plaatsvinden! In de laatste jaren van de negentiende eeuw gaven de Europese naties nog de toon aan in de wereld. Men was bezig de laatste witte onbekende plekken op de wereldkaart te laten verdwijnen. Het Britse wereldrijk naderde zijn voltooiing.

Vooruitgangsdroom

De Verenigde Staten van Amerika en het verre Japan waren nog in opkomst. Men geloofde in „de vooruitgang” en menig gesprek vol toekomstverwachtingen werd gewijd aan de komende twintigste eeuw, de eeuw, waarin de mensheid door „de vooruitgang” een vreugdevolle toekomst zou tegemoetgaan.

We beginnen nu, na twee wereldoorlogen en een economische crisis als nog nooit hebben plaats gevonden, te beseffen, dat „de vooruitgang” slechts een zeer eenzijdige en een in hoofdzaak technische is geweest.

Pioniers

In 1898 was de electrotechniek nog een zeer jonge plant en niets verraadde nog tot welk een machtige boom deze techniek zou uitgroeien. Door de natuurkundigen werd naarstig gezocht om de vele leemten, welke de electriciteitsleer nog bezat, aan te vullen. Maar reeds waren de eerste praktische toepassingen in het maatschappelijke leven doorgedrongen, door het werk van Wheatstone, Valey en Siemens, die in 1866 de eerste dynamo's vervaardigden, door Edison, die in 1881 de gloeilamp bracht en door vele anderen. Men was in de beginne in ons land aangewezen op de buitenlandse electrotechnische industrie, die hier en daar, maar vooral in Engeland en Duitsland opkwam. Tot in 1882 te Slikkerveer de eerste electrotechnische industrie in ons land werd gesticht, welke zich toelegde op de vervaardiging van elektrische machines en apparaten voor de scheepsbouw industrie, die een periode van expansie inzette. Hier en daar waren in de grote steden van ons land particuliere centrales, die voornamelijk gelijkstroom leverden voor ver-

lichting. Een aarzelend begin van de strijd tussen de elektrische en de gasverlichting, welke eerst in de laatste jaren van de eerste wereldoorlog tengunste van de elektrische verlichting beslist werd.

In 1900 begon de toepassing van de wisselstroom haar zegetocht. De particuliere centrales maakten plaats voor de grotere, die door de gemeenten werden geëxploiteerd. Toen het door de ontwikkeling van de draaistroommotor mogelijk werd, om ongeveer met het jaar 1900 in grote omvang werktuigen electromotorisch aan te drijven, geschiedde dit eenvoudig zo, dat men in de plaats van de stoommachine of gasmotor, een electromotor opstelde, waarbij de bestaande transmissies met drijfriemen gehandhaafd bleven. Zo kon het gebeuren, daar de electromotor dikwijls niet met zo'n laag toerental vervaardigd kon worden als dat van de te vervangen stoommachine, dat men gedwongen werd om de electromotor met tussendrijfwerk buiten het gebouw te plaatsen en de verbindende drijfriem door een gat in de muur heen te laten. Later verdeelde men de lange aandrijfassen, die over de gehele lengte van de machinezaal liep, in gedeelten, welke ieder een eigen aandrijfmotor kregen. In deze groepsaandrijvingen werden die werktuigen samengebracht, die zoveel mogelijk tegelijk in bedrijf waren.

Automatisering

Eerst na de eerste wereldoorlog toen in het machinepark de automaten hun intrede deden, kreeg iedere machine pas zijn eigen motor en eerst in onze tijd zijn alle uiterlijk zichtbare overbrengingen verdwenen, is de motor dikwijls ingebouwd en bezit één werktuig dikwijls meerdere aandrijfmotoren.

Iets heel eigenaardigs is bij deze ontwikkeling in de achter ons liggende 50 jaren op te merken. De stoommachine is uit de werkplaats en de fabriek verdwenen, maar we vinden hem in geperfectioneerde vorm terug in de geweldige turbines van onze centrales. Het is algemeen bekend, dat een elektrische machine verhoudingsgewijze goedkoper en lichter is, naarmate zijn vermogen groter wordt. Terwijl ook bij een machine met een groot vermogen het rendement groter is, dan bij een met een kleiner vermogen. Voorts is het mogelijk de generatoren in de centrales altijd goed te belasten. Men zou in 1900 gedacht kunnen hebben, dat de energieverdeling het best gediend zou

kunnen worden door grote electromotoren, dus groepsaandrijving toe te passen.

We hebben echter precies het omgekeerde zien gebeuren en na de enkele aandrijving thans de aandrijving van een machine door meerdere motoren zien ontstaan. Een van de redenen van de meerdere motorenaandrijving is, dat langs de elektrische weg de energie zich veel gemakkelijker laat brengen op de plaats, waar deze nodig is, dan langs de mechanische weg.

Het dalen van het totale rendement bij het gebruik van vele kleine motoren tegenover weinig grote, wordt vrijwel steeds gecompenseerd door het feit, dat de kleine motoren veel beter belast zijn. Het was dus de scheepsbouwindustrie, die in ons land de eerste stoot gegeven had, tot het ontstaan van 'n electrotechnische industrie.

Groeiende Electrotechnische Industrie

Later breidde deze industrie zich ook over andere oude industriegebieden als Twente en Brabant uit, terwijl er ook een aantal bedrijven ontstond o.a. in Amsterdam en Rotterdam, die zich later niet meer in hoofdzaak met de vervaardiging doch meer met de installatie van elektrische machines en apparaten, zowel aan boord van schepen als op het land zou bezig houden. De taakverdeling, die er tegenwoordig is tussen industrie en installatiebedrijf was in die tijd niet zo scherp te onderscheiden. Dit kwam doordat, wat men het kenmerk van de fabriekmatige productie noemt, de „serieproductie” zich nog slechts in bescheiden mate vertoonde.

Een deel van deze electrotechnische fabrieken heeft dit karakter nog. Deze firma's zijn vooral in de beginperiode de leerschool geweest van de ondernemers, welke later de zuivere installatiebedrijven stichtten; juist even voor de eerste wereldoorlog werd in ons land de eerste transformatorfabriek opgericht en was er reeds een draad- en kabelindustrie en een voor schakelmateriaal ontstaan.

Meer en meer ontstonden er dus in ons land electrotechnische fabrieken, die zich op een speciaal terrein bewogen. In 1907 werd de gespoten metaaldradlamp op de markt gebracht. In 1911 bij het bezoek van de President van de Franse Republiek werd in ons land voor de eerste maal met gebruikmaking van zgn. prikkabel elektrische illuminaties uitgevoerd. Steeds verder drong de electrotechniek in het maatschappelijk leven door.

De eerste wereldoorlog gaf na de eerste chaotische periode een geweldige uitbreiding aan de Nederlandse electrotechnische Industrie en aan het ambacht. Plotseling was men van het buitenland vrijwel afgesneden, zodat de Nederlandse industrie een geweldige vraag te verwerken kreeg, die stimulerend op haar groei werkte. Soms was dit een te snelle groei geweest, die geen stand kon houden, toen men weer tot enigermate normale omstandigheden was teruggekeerd. Tot een van de oudste electrotechnische industrieën van ons land is die van de meetinstrumenten te rekenen, reeds in 1900 werd deze industrie in ons land gevestigd. Deze industrie kreeg ook in de eerste wereldoorlog zijn grote kans.

Buizen-ontwikkeling

In 1916 werden de eerste in Nederland gefabriceerde röntgenbuizen op de markt gebracht en er ontstond een röntgenapparatenfabriek. Werd aanvankelijk de elektrische gloeilamp in de plaats van het gasgloeikousje of de petroleumpit gemonteerd en behielden de elektrische verlichtingsornamenten nog lang het uiterlijk van hun voorgangers voor gas of petroleum, ook op dit gebied begon het wetenschappelijk onderzoek van het licht in de constructie van de elektrische verlichtingsornamenten en voor de daarvoor gebruikte materialen praktische resultaten op te leveren. Ook voor de vervaardiging van elektrische verlichtingsornamenten ontstond in ons land een industrie. De tegenwoordige leidingaanleg heeft een hele ontwikkelingsgeschiedenis doorgemaakt. Maakte men in het begin vooral op het platteland veel gebruik van spanleidingen, ook in fabrieken, later na verbetering en het goedkoper worden van de kabels verdwenen de netten in de grond.

In de huisinstallaties maakte men in het begin alles in het zicht. Allerlei soort buis werd toegepast, waarvan de bekendste wel de zgn. Bergmannbuis was. Al spoedig begon men, toen men de geheel gesloten buis begon toe te passen, alles in muren en plafond weg te werken. De lasmethodes verbeterden en met de betonbouw kwam het centrale lasdoosstelsel in zwang.

In het begin heersten er wat betreft de te gebruiken stroomsoorten, spanningen, afmetingen en uitvoering van installatiemateriaal en apparaten enz. chaotische toestanden. De normalisatiegedachte heeft hier in orde gebracht en al is deze ontwikkeling nog niet ten einde en zal ook geen einde kunnen hebben, dit kan worden vastgesteld: de waarde van de normalisatie is zo groot geweest voor de ontwikkeling van de electrotechniek, dat het een van haar bestaansvoorwaarden is geworden en niet in geld is uit te drukken. Door de fabelachtige groei van de electrotechniek ontstond er een grote behoefte aan goed geschoolde beoefenaars. De opleiding in de onderneming zonder een theoretische basis werd onmogelijk. Dit verschijnsel trof men niet alleen in de electrotechniek aan.

Zelfbeschikkingsrecht over ons Electriciteitsrantsoen!

Reglementering zonder voldoende reden?

Onder alle groepen middenstanders heerst reeds geruime tijd ontstemming over de nog altijd voortdurende beperking van etalage- en reclame-verlichting. Of er binnenkort een einde van deze beperking te verwachten valt, staat nog zeer te bezien.

Belangrijk was echter het pogen van de Amsterdamse Middenstandscentrale om deze kwestie eens voorgoed en duidelijk uit de doekjes te laten doen door niemand minder dan de heer ir. L. Vos, directeur van het Amsterdamse Gemeentelijk Electriciteitsbedrijf.

Aan de geringe opkomst zou men bijna willen afleiden, dat deze toch zo belangrijke kwestie niet die belangstelling geniet welke ze verdient. Terwijl de uiteenzetting van ir. Vos zeker in bredere kring bekendheid waard is.

Interessante uiteenzetting

De heer Vos immers liet zeer duidelijk voelen dat het huidige rantsoeneringsbeleid niet door de gemeentelijke bedrijven wordt gegeven: deze worden zelf ook geleid; eerst door het Rijkskolenbureau en vanaf binnenkort te verwachten datum door de directeur-generaal voor energievoorziening. De directeurs der energiebedrijven zijn in deze kwestie geen partij — en zeker niet aan de middenstand vijandige partij.

Beginnende bij het ogenblik van de bevrijding ging spr. tamelijk uitvoerig in op de geschiedenis van het verbod van etalage en reclameverlichting; scherpe rantsoenering was inderdaad noodzakelijk wegens een totaal ontbreken van kolen. Na 1946 begonnen velen in de mening te verkeren dat er wel kolen genoeg waren; dit was echter geenszins het geval. Indertijd heeft spr. in een tweetal besprekingen met de Middenstandscentrale dit ook reeds uiteengezet.

Sinds de zomer 1947 kan echter niet meer gezegd worden, dat de kolenpositie buitengewoon gevaarlijk is; ze mag bevredigend heten. In bepaalde gevallen werd weer toestemming tot ruimer verbruik gegeven.

Herziening gewenst

Door deze verruiming van de kolenpositie was een herziening van het gehele vraagstuk gewenst geworden. Besprekingen zijn gevoerd, enquêtes gehouden (waarbij spr. adviseerde etalage- en reclameverlichting toe te staan), maar hier bleek het funest, dat de Middenstand het onderling zelf niet eens was. Zodat nog steeds de regeling geldt:

etalageverlichting mag branden vanaf 'n half uur na zonsondergang tot sluitingstijd; een 10 W lampje ter bewaking is voortdurend toegestaan.

In de weken van St. Nicolaas en Kerstmis mag de verlichting tot 10 uur branden. (Tilburg heeft een eigen, ietwat afwijkende, regel, in

verband met machinegebrek.) In het voorjaar is de bepaling afgekomen, dat ook in de Jubileum-feestweek etalage- en reclameverlichting branden mag.

Stuivertje wisselen der moeilijkheden

Nu de kolenpositie echter vrijwel bevredigend geacht mag worden komt er echter een andere factor mee spreken. Dank zij de voortgaande industrialisatie in Nederland wordt daarvoor meer en meer stroom gevraagd — terwijl de machines meestal nog de oude, minstens vooroorlogse, beestjes zijn. (Friesland met een splinternieuwe centrale staat er gunstig voor! Het is de enige provincie waar niet tot 1952 een tekort aan stroom-leveringsmogelijkheid gevreesd wordt!)

Deswege wordt binnenkort heel de stroomlevering onttrokken aan het Rijkskolenbureau en gelegd in handen van de directeur-generaal voor energievoorziening. Vooraleer er echter, in de komende herfst, een beslissing genomen zal worden, wordt de zaak; eerst nog eens grondig bekeken en bestudeerd.

Wij menen, aan de hand van het deze middag besprokene, wel te kunnen zeggen, dat hier veel zal afhangen van de vraag: *zal heel de Middenstand in deze kwestie eens één lijn trekken?*

Actie noodzakelijk

Over enkele maanden wordt in deze kwestie: al of niet etalage- en reclameverlichting, een beslissing verwacht.

Voor die tijd zal het nodig zijn, dus op zeer korte termijn, dat de hele middenstand als een man staat achter hen, die namens deze middenstand de kwestie zullen gaan bespreken, dat men niet come met verschillende verlangens uit de verschillende branches.

Minima die zeker bereikt moeten kunnen worden zijn:

a) dat de detaillist zelfstandig over het hem toegestane rantsoen zal mogen beschikken. De huismoeder mag met haar stroomrantsoen doen naar goeddunken, waarom de detaillist niet? Lijkt dit niet op reglementering omwille van de reglementering?

b) dat etalage en reclame verlichting onder dezelfde bepaling zullen vallen om onbillikheden en tegenstrijdigheden te voorkomen.

c) dat deze verlichting juist na de spitsuren worde toegestaan. Zoals de regeling heden geldt, heeft men de vrij zonderlinge figuur dat (met name in Amsterdam, maar vermoedelijk ook wel elders) juist op de spitsstijd de centrales ook nog met winkel- en etalagelicht belast worden, terwijl dit later op de avond beduidend beter te dragen ware. Dit zou zelfs in het belang van de energiebedrijven zijn!

Er worde bijtijds actie gevoerd, maar dan in eenheid van heel de middenstand!

Waldorp gaat Naaimachines fabriceren

Gezien de enorme vraag naar naaimachines overal ter wereld, heeft de directie van de N.V. Waldorp Radio te 's-Gravenhage besloten, elektrische naaimachines te gaan fabriceren.

In de loop van 1949 hoopt men met de productie te beginnen. Voorlopig zullen 200 tot 300 arbeiders in deze nieuwe industrie werk kunnen vinden. Reeds het volgend jaar denkt men een vrij aanzienlijke productie te bereiken. De afzet in Nederland, waar een deel van de pro-

ductie zal worden verkocht, zal via de normale handel geschieden.

De nieuwe Waldorppnaaimachine is een Zwitserse uitvinding, die buiten dat land nog onbekend is. De fabriek heeft licentie verkregen om voor de gehele wereld te produceren.

Waldorp Radio zal de nieuwe bedrijfstak uit eigen middelen financieren. Met de Zwitserse producent zal technische doch geen economische samenwerking bestaan.

Exposanten op de 51ste Jaarbeurs

VREDENBURG standnummer	F I R M A	E X P O S E E R T
1—5	Philips' Verkoop-Mij voor Nederland, Eindhoven	Microfoons, zaklantaarns en -lampen, toestellen en onderdelen voor zenders, radio- toestellen, versterkers, onderdelen, kathodestraal- e.a. buizen, fotocellen, autolaad- gelijkrichters.
6/7/8	R. S. Stokvis, Rotterdam	Electrische verwarmingsdeken, vloerwrijver, wasmachines, wringers, electriche kachels.
9	Hollandsche Draad- en Kabelfabriek, Amsterdam	Band en strips, buizen en slangen, plastic folie, rubberaderdraad en -snoer, rubber- mantelleidingen, rubberaderkabels, verwarmingskabels.
663	Nedap, Groenlo	Scheltransformatoren, sleepcontacten, schellen, deurdrukkers en -openers, druk- boutons, volumeregelaars voor radiodistributie.
1018/20 1024	Ramie Union, Enschede Corodex, Zandvoort	Conex universal lasdoppen. Technische en electrotechnische materialen, kunstharsen, frictieplaten, remvoering, plaatmateriaal.
1047	Hapé, Amsterdam	Phonochassis met saffier pick-up, Eacyphones voor kleine en grote gebouwen, voor- schakelapparaat, fluistersprekers, soldeerbout, strijkijzer, zonnepaneel.
1048/50/52	Inventum, Bilthoven	Electrische verwarmings- en huishoudelijke apparaten, electriche ovens.
1053	S. Biederman, Amsterdam	Hoogspannings-, laagspannings-, spaarlek-, verhuis- en andere transformatoren.
1075	Koltec, Breda	Weide-afrasteringsapparaten.
1078	C. J. Biesta, 's Gravenhage	Electriche kachels, strijkijzers, theelichtjes, zijden rokkappen.
1081	Amroh, Muiden	Call-phone, wire-recorder, niramphone, onderdelen en toebehoren voor televisie, idem voor F. M. ontvangst, industrie-apparatuur.
1082/84 1083	Claessen & Co, Amsterdam Sure-a-lite, Utrecht	Installatiemateriaal, verlichting, huishoudelijke apparaten. Batterijen, droge elementen.
1085/87	Haraf, 's Gravenhage	Torotor onderdelen, Starline G.I.C. producten (diverse trafo's), Triplet meters, soldeerbouten en platenwisselaar.
1088	Nijkerk, Amsterdam	Strijkijzers.
1090/92	Wilkafoon, Tegelen	Microfoons, automatische gramfoonplaten-wisselaar, radio, gramfoon-meubelen, radiotafels en kasten.
1094	Pope, Venlo	Montagedraad, litzedraad, profielkoper, montageband.
1107	Herberhold, Utrecht	Droge batterijen, elementen.
1116/18/20	Waldorp, 's Gravenhage	Radioapparaten.
1134	C. N. Rood, 's Gravenhage	Electriche meetinstrumenten voor het testen van materialen, radio-onderdelen, schakelmateriaal, meetapparatuur, draadwikkelmachines, gramfoons.
1135 (en 1055)	Heybroek-Zélander, Am- sterdam	Hubro variatoren, buisbuigers, trekveren, soldeerbouten, riemschijftrekkers, anker- testapparaten, boormachines, weide-afrasteringsapparaten.
1139/51 } 1140/52 }	Thabur, 's Gravenhage	Installatiematerialen, huishoudelijke apparaten, verlichting, wasmachines, haarden, fornuis, vleesmolen, cutter, weegmachines.
1153	Sinus, Zeist	Radiotoestellen en onderdelen, gelijkrichters, infraroodstralers, gehoorapparaten, donkere kamer-lampen.
1166/70	Rudolf Blik, 's Gravenhage	Strijkijzers, kookplaten, waterkokers, straalkachels enz.
1194	Tuynman, Amsterdam	Scheepsverlichting.
1196	Thovip, Amsterdam	Isolatoren voor weide-afrastering, afspan-isolatoren.
1204	Holtring, Haarlem	Electriche dompelapparaten, verlichtingsglas en -ornamenten, huishoudelijke apparaten, radiotoestellen en onderdelen, lijnkiesers, buitendeurtelefoon.
1205	Ronette, Amsterdam	Kristal pick-ups en elementen, reporter-microfoons, celmicrofoon, distributie- regelaar, potentiometer, volumeregelaar, gitaarcel, koppelingstuk.
1212	Meuskens, Amersfoort	Electriche apparaten, stofzuigers en -onderdelen, elemententransformatoren, passe- mentstangen, naaimachinegarnituren.
1224	A.N.R.U. Amsterdam	Aetherkruiserradio, Mistralstofzuiger, Cossorbatterij-ontvanger, staafantenne.
1227	Heco, Amsterdam	Electrotechnische artikelen.
CROESELAAN Gebouw of vak en standnummer		
C 9	J. Stad, 's Hertogenbosch	Plastic-grondstoffen, spuit- en perspoeders.
C 19	Hubre, Breda	Divers hulpgereedschap.
D 23/25/27	R. S. Stokvis, Rotterdam	Rijwiel Solex.
D 36	Invico, Weert	Buizen voor electrotechnische doeleinden.
G 6	Van Rijn, 's Gravenhage	Schakelmateriaal, draad en kabel, electriche huishoudelijke apparaten.
G 8	Rood, 's Gravenhage	Electriche meetinstrumenten.
G 21	Electrofact, Amsterdam	pH meters, relais, geleidbaarheidsregelaars, machine tijdschrijvers.
G 21	Heemaf, Hengelo	Aanzetters en regulateurs, afstandschakelaars met thermische beveiliging, hoog- en laagspanningsapparaten, buisveiligheden, volt- en ampère-meters, schakelaars, kastenbatterijen enz.

CROESELAAAN Gebouw of vak en standnummer	F I R M A	E X P O S E E R T
G 40/42/44/46	Philips' Verkoop-Mij voor Nederland, Eindhoven Claessen & Co., 's Graven- hage	Puntlasmachines, lastoestellen, lasstaven, gelijkrichters voor het laden van batterijen, meetinstrumenten, magnetische filters enz. Electromotoren.
G 48		
G 24	Elharo, Rotterdam	Lasmachines, handbandschuurmachines, cirkelzaagmachines, electromotoren, schakelapparatuur, meetinstrumenten, armaturen.
G 54/56/58	Electrocentrum, Amsterdam	Kastenbatterijen, motorbeveiligingsapparaten, afstand- en regelapparatuur, huishoudelijke apparaten.
G 72 (en L 6)	Nierstrasz, Amsterdam	Brandblusinstallaties, condenspotten, droogovens, bankschroefjes, ketels voor verwarming.
I 107	De Krijger, Amsterdam	Ladders voor de electrotechniek, trappen w.o. opvouwbare.
K 24/26	Unirat, Amsterdam	Electrisch schakelmateriaal.
L 18/19	R. S. Stokvis, Rotterdam	Gereedschappen voor industrie en ambacht, beveiligings-middelen voor lassers, buisladders.

Oude materialen voor nieuwe doeleinden

Materiaal dat reeds vóór Christus gebruikt werd voor huishoudelijke doeleinden, wordt heden ten dage in de electrotechniek voor de nieuwste snuffjes benut.

Vele eeuwen voor het begin onzer jaartelling bestond er reeds een „keramische” industrie (pottenbakkers-industrie) die plastische grondstoffen bewerkte. Het proces was zeer eenvoudig meestal: de grondstof werd door middel van een vloeistof kneedbaar gemaakt, in vorm gebracht en dan „gebakken.” De grondstoffen waren steeds van minerale aard (vooral kleisoorten).

Toen aan het eind van de vorige eeuw de electriciteit een grote rol ging spelen, bemerkte men al spoedig, dat keramisch materiaal hiervoor belangrijke diensten kon bewijzen. Zo bijv. porselein voor isolatoren en andere electrotechnische artikelen.

Grote veranderingen ontstonden bij de opkomst van de hoogfrequentietechniek; en over deze nieuwe wegen vertelt een uitvoerig artikel in Philips Technisch Tijdschrift van Juli 1948.

De vroeger gebruikte stoffen: porselein en steatiet bleken voor hoogfrequentietechniek niet bruikbaar wegens de hoge diëlectrische verliezen die zij opleverden.

Bij de keuze van grondstoffen voor isolatoren en condensatoren dient immers rekening gehouden te worden met het feit, dat iedere isolator, die zich bevindt in een electrisch wisselveld een deel van de electrische energie zal omzetten in warmte. Vanzelfsprekend is dus de aard van het materiaal hier van grote betekenis.

Bovendien wordt de keuze van keramische stoffen als constructiemateriaal mede bepaald door het feit dat zowel hun vorm als hun chemische samenstelling in hoge mate stabiel zijn. Hierbij is weer van invloed de uitzettingscoëfficiënt van de stof.

Toepassingsgebieden van deze keramische stoffen zijn o.m. de electronenbuisen, waar zij gebruikt worden voor ondersteuning en isolerende elementen.

Voor condensatoren en isolatiemateriaal in de vrije lucht heeft men graag dichtgesinterd materiaal; voor gebruik in vacuum zijn stoffen met een fijne poreuze structuur ook goed bruikbaar.

In het artikel wordt, aan de hand van rijk fotomateriaal, diagram en formules, uitvoerig de bereidingswijze van de keramische onderdelen voor electrotechniek beschreven zoals deze in Eindhoven toegepast wordt.

Er was feest . . . . .

Op 4 Augustus jl. herdacht de heer A. Valkenberg het feit, dat hij 25 jaar geleden zijn zaak in de Kinkerstraat te Amsterdam opende.

Talrijke felicitaties waren van alle zijden binnengekomen.

Door het personeel werd een tegeltabelau aangeboden, waarop een afbeelding van de zaak, zoals zij er tegenwoordig uitziet, ook een voorstelling is gegeven van de zeer bescheiden winkel in huishoudelijke artikelen, die de Heer V. op 4 Augustus 1923 in de Kinkerstraat 266 opende.

Ondanks alle groei die de zaak reeds meegemaakt heeft, lijkt het momenteel meer alsof zij in een eng keurslijf is gewrongen. Waren er geen beperkende bepalingen geweest, die verbouwing tegenhouden, dan zou de omvang van de zaak reeds geheel anders zijn geweest.

Op onze vraag aan een der oude getrouwen van de firma, hoe hij de enorme groei van het bedrijf verklaarde, vatte deze zijn mening als volgt samen:

1e. voor alles zorgen, dat het dagelijks werk geen sleur wordt, doch elke dag fris tegenover de werkzaamheden staan en er op bedacht zijn steeds weer nieuwe denkbeelden voor het opvoeren der verkoop te ontwikkelen;

2e. dit sluit in een geestdriftige, nimmer verflauwende toewijding;

3e. het voornaamste: juist begrip voor de klant, de leverancier en de medewerker in het bedrijf: maakt deze drie groepen van mensen tot uw vriend en uw succes is verzekerd.

Louvres voor T.L. buizen

Zoals bekend, worden bij verlichting door middel van TL-buizen, vaak zgn. louvres gebruikt om de kale buis „aan te kleden” en het licht wat te verstrooien.

De Technische Industrie Retek te Arnhem zond ons een monster van zulk een door haar in de handel gebrachte louvre, de Fluoretek louvre. Het bijzondere van deze Fluoretek is wel, dat ze door middel van lipjes op de buis zelf bevestigd worden; er komen dus geen afzonderlijke montagekosten of -moeilijkheden meer bij. Ook de breekbare en moeilijk te reinigen glasplaten vervallen geheel zowel als elk ander armatuur.

Doordat de constructie (en dus ook het demonteren) gemakkelijk geschiedt, is het reinigen eveneens zeer eenvoudig.

De Fluoretek louvres zijn van uiterst licht metaal gemaakt en kreukbestendig, terwijl tenslotte het Kema-rapport bevestigt, dat een lichtabsorptie van slechts 15 % gevonden werd, zodat tot een nuttig rendement van 85 % kan worden geconcludeerd.

Wij zouden ons alleen willen afvragen of de lichtroosters niet ietwat dicht bij elkaar staan. Men zou ook de vraag kunnen stellen of het bevestigen van de lipjes aan de T.L.-buis zelf geen ongunstig effect kan hebben op de plaats van bevestiging.

De Fluoretek louvres worden geleverd voor fluorescentiebuisen van de volgende types: TL 18 watt, TL 20 Watt, TL 25 Watt en TL 40 watt.

H. G. de Jongh in 't koper

Op 17 September 1923 vestigde de heer H. G. de Jongh zich aan de Houtmankade te Amsterdam als Electro-, Medisch- en Radiotechnisch bureau. In 1946 kwam de zaak op de Haarlemmerdijk 163. De heer De Jongh leidde veel jonge mensen op tot vaklieden, theoretisch en practisch geschoold. Hij is lid van het L.I.C. vanaf de oprichting.

Weteert U even?

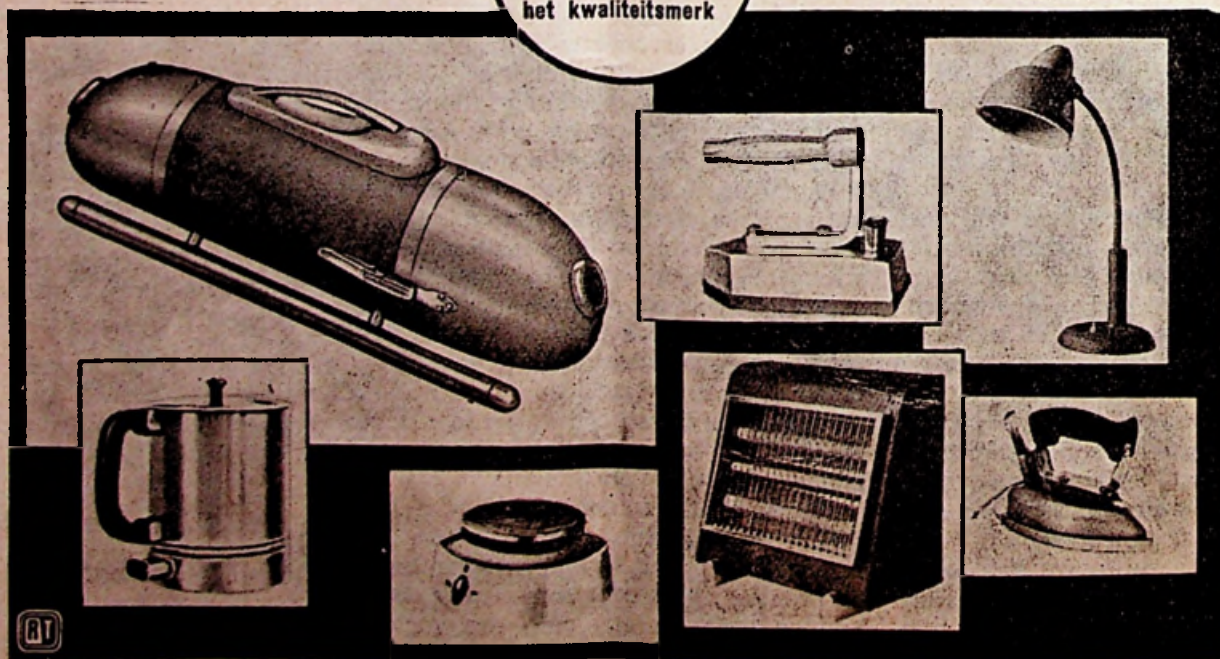
Mogen wij ook U op deze
Najaarsbeurs begroeten?
Wij stellen hoge prijs op een
persoonlijk contact.

Rudolf Blik

ELECTRISCHE APPARATEN- EN
METAALWARENFABRIEK N.V.

Waldorpstraat 38-44, Den Haag.
Telefoon 182220

BT

Mededelingen VAN DE VAKGROEP**DETAILHANDEL IN ELECTRISCHE
VERBRUIKSTOESTELLEN EN
VERLICHTINGSARTIKELLEN**SECRETARIAAT:
KEIZERSGRACHT 606, AMSTERDAM C.
TELEFOON 40027

Verkoop op Afbetaling

Prijzenbeschikking verschenen

In de Staatscourant van 29 Juli jl. werd gepubliceerd: De Prijzenbeschikking Verkoop op Afbetaling, welke 1 October a.s. in werking treedt. Deze beschikking zouden wij letterlijk in dit blad kunnen laten afdrukken, maar gezien de wijze van redigeren dezer beschikking zou een dergelijke mededeling voor zeer vele onzer lezers van geen nut zijn. Het is daarom, dat wij hier laten volgen een beschouwing, welke voor ieder begrijpelijk en bruikbaar is.

Het doel van de beschikking is voor afbetalingen en/of huurkoop transacties de vergoedingen vast te stellen, welke hoogstens aan de kopers in rekening mogen worden gebracht.

Nu zou het zeer eenvoudig zijn wanneer de beschikking alle gevallen over „een kam zou scheren”. Dit is echter niet het geval en daarom zullen wij trachten de verschillende mogelijkheden aan te geven en toe te lichten, opdat men weet waar men zich bij de berekening van de vergoedingen aan heeft te houden.

Wij beginnen dan met de meest voorkomende gevallen, nl. dat een zgn. huurkoopcontract wordt afgesloten tussen de handelaar en de koper, waarin is vastgelegd, datgene wat op de overeenkomst betrekking heeft en waarbij voornamelijk is vastgesteld de looptijd en het per termijn te betalen bedrag. Wanneer de termijnen voor betaling hoogstens één maand zijn, kunnen drie verschillende manieren van berekening van de vergoeding voorkomen. Deze drie manieren zullen wij achtereenvolgens behandelen.

Manier I. Wanneer het huurkoopbedrag (dus de contantprijs na aftrek van de zgn. aanbetaling) niet meer bedraagt dan f 400,— en de looptijd niet meer is dan 18 maanden, mag men als vergoeding berekenen:

Over 't huurkoopbedrag $\frac{3}{4}$ % per maand plus nog $\frac{1}{3}$ per maand.

Hier volgt een voorbeeld:

Het huurkoopbedrag is f 300,— en de looptijd is 12 maanden.

Als vergoeding mag worden berekend $12 \times \frac{3}{4} = 9$ % plus $12 \times \frac{1}{3} = 4$ %. Totaal dus 13 %. Het totaal bedrag, dat de koper in dit voorbeeld moet betalen

is dus: f 300,— plus 13 % van f 300,— wordt totaal f 339,—.

Zou in dit geval de looptijd inplaats van 12 maanden bijv. 18 maanden zijn dan zou er als vergoeding berekend mogen worden $18 \times \frac{3}{4} = 13,5$ % plus $18 \times \frac{1}{3} = 6$ % of totaal 13,5 en 6 = 19,5 % of in geld uitgedrukt f 300,— en 19,5 % = f 358,50.

Deze berekening zal voor allen wel duidelijk zijn, maar ik hoor al vragen waarom $\frac{3}{4}$ % per maand en dan bovendien nog $\frac{1}{3}$ % per maand is vastgesteld.

Eenvoudiger zou toch zijn om één percentage per maand te noemen.

Inderdaad zou zulks eenvoudiger zijn wanneer niet, zoals hiervoor gezegd, ook nog andere manieren voor het berekenen van de vergoeding in het geding waren. Ter verduidelijking diene, dat het percentage van $\frac{1}{3}$ %, dat boven de $\frac{3}{4}$ % per maand berekend mag worden, in manier I gezien moet worden als vergoeding voor zegel-, informatie- en incassokosten. De nu volgende toelichting inzake manier II zal het de lezers duidelijk maken.

Manier II.

Zoals gezegd geldt manier I voor de gevallen, dat het huurkoopbedrag niet meer dan f 400,— bedraagt en de looptijd niet meer dan 18 maanden. Nu gaan wij de gevallen bezien, dat 't huurkoopbedrag meer dan f 400,— bedraagt en/of de looptijd langer is dan 18 maanden doch niet meer dan 24 maanden. In deze gevallen mag als vergoeding berekend worden $\frac{3}{4}$ % per maand over het huurkoopbedrag en bovendien mag worden berekend:

- Zegelkosten
- Incassokosten
Bij incasso door derden, de voor deze geoorloofde tarieven.
Bij eigen incassering, 15 cent per incasso;
- Portokosten wegens toezending van kwijtingsbewijzen en saldobiljetten
- Informatiekosten
Indien de koper woont in de plaats waar de handelaar zijn bedrijf of een onderdeel daarvan gevestigd heeft:

f 1,75 indien het huurkoopbedrag meer dan f 50,— bedraagt;

f 3,50 indien het huurkoopbedrag meer dan f 400,— bedraagt.

Indien de koper elders woont:

- f 3,— indien het huurkoopbedrag meer dan f 50,— bedraagt;
f 6,— indien het huurkoopbedrag meer dan f 400,— bedraagt;
f 10,— indien het huurkoopbedrag meer dan f 5 000,— bedraagt.

Deze kosten a, b, c en d mogen dus in rekening worden gebracht in tegenstelling met manier I waar voor deze kosten in totaal $\frac{1}{3}$ % per maand mag worden berekend. Men heeft hierbij dus geen vrije keus om het een of het ander te doen, maar in gevallen welke vallen onder manier I (hoogstens f 400,— en 18 maanden) mag men berekenen $\frac{1}{3}$ % per maand voor genoemde kosten en in de gevallen welke voorkomen onder manier II mag men de werkelijk gemaakte en/of te maken kosten onder a, b, c en d berekenen.

Dit laatste wil dus zeggen, dat men geen zegel, incasso en porto en informatiekosten mag berekenen wanneer men deze kosten niet werkelijk heeft of heeft gehad. Zoals bijv. incassokosten mag men niet berekenen als de koper de betalingen aan de zaak van de handelaar komt brengen. Ook mag men geen twee of meer malen incassokosten berekenen als men bij dezelfde koper over twee of meer huurkoopposten disponeert.

Informatiekosten mogen niet worden berekend, als de koper nog afbetalingsverplichtingen heeft lopen, welke minstens 75 % per termijn bedragen van de nieuwe overeenkomst en dit geldt ook als de afbetalingsverplichtingen van een vorige overeenkomst, minder dan een half jaar geleden nog bestonden.

Na deze toelichting over manier I en manier II blijft nog over manier III.

Manier III.

Onder manier III vallen alle overeenkomsten met een looptijd van meer dan 24 maanden, ongeacht hoe groot het huurkoopbedrag is.

Voor deze gevallen wordt in de beschikking geen vergoeding genoemd. De handelaar, die huurkooptransacties aan wil gaan, waarvan de looptijd meer dan 24 maanden is, moet daarvoor bij het directoraat generaal aanvragen welke vergoeding daarbij zal mogen worden berekend.

Met nadruk zij nogmaals vastgesteld dat vorenstaande manieren alle gebaseerd zijn op gevallen waarbij de transactie schriftelijk is vastgelegd in een huurkoopcontract of overeenkomst. Tevens moeten daarbij de afbetalingsbedragen gelijk of vrijwel gelijk zijn en de perioden tussen twee betalingen hoogstens één maand zijn.

Is dit laatste niet het geval dan mag de handelaar inplaats van $\frac{3}{4}$ % per maand slechts 5 % per jaar als vergoeding in rekening brengen, te berekenen over het saldo van het huurkoopbedrag, zoals dit telkens bedraagt vóór een betaling plaats vindt, plus de meergenoemde zegel-, incasso-, porto- en informatiekosten. Het schriftelijk vastleggen van de huurkooptransactie is dus wel zeer belangrijk!

De informatiekosten.

Zoals hiervoor toegelicht mogen de gemaakte en/of te maken informatie-

Fabriek v. elektrische
apparaten en
verwarmingselementen
ZAANDAM
OOSTZIJDE 238b
Telefoon 2310 (K 2980)

**Straalkachels,
Theelichten,
Kookplaten,
Strijkijzerelementen,
Theelichte-elementen,
Bodemelementen,
Kachelementen,
Verwarmingsspiralen**
*Leverd alleen aan
H.H. Grossiers en Industrie*

Begrijpt Uw eigen belang!

Koopt en pousseert
**„VOBA”-
Gloeilampen**

VERKOOPKANTOOR „VOBA” GLOEILAMPEN
De Constant Rebecquestraat 96-102, 's Gravenhage

ORNAMENTENFABRIEK

C. J. BIESTA

Wij komen op de a.s. JAARBEUR
Stand 1078, 1e etage, hoofdgebouw
met een geheel nieuwe collectie
ZIJDEN EN PERKA LAMPEKAMPEL
in onze bekende prima uitvoering

Electrotechnische- en Radiogroothandel

A. J. WESTERHOF

Oostzeedijk 340 - tel. 27641 - Rotterdam

PHILIPS: versterkers, luidsprekers,
microphoons, trechters enz.

PHILIPS: radio-onderdelen

PHILIPS: service onderdelen

prompt uit voorraad leverbaar

Vraagt inlichtingen of reizigersbezoek

NIEAF
UTRECHT

DE NEDERLANDSE
FABRIEK VAN DE BESTE
ELECTRISCHE MEETINSTRUMENTEN

ELECTRO-TECHNISCHE HERSTELPLAATS

**SJERP &
JONGENEEL**

DEN HAAG

PRINSEGRACHT 184 — TELEF. 335280

GISO-LAMPEN

Op korte termijn leverbaar:

Schakelkastengroepen in geheel bakeliten
uitvoering tot maximaal 600 amp.
Fabrikaat Vynckier Frères, Gent.

Installateurs zend ons Uw schematekeningen waarop wij U met offerte en samenstellingstekeningen der kastengroepen kunnen dienen.

Importrice:

N.V. Handel Mij. Electro Metaal, A. G. v. RIJN.
Piet Heinstraat 102, Den Haag.
Telefoon 336144—321011

De oudjes doen het nog best...

Ja in de meeste gevallen beter.
Uw oude lamp-bout- of kachel ontvangt
U als nieuw terug. Volledige garantie.

J. BOSCH,
SLOTERKADE 68 F.
Amsterdam-W.
Telefoon 81022

Nieuws op de JAARBEURS
te **UTRECHT**

van 7-17 September 1948

in **STAND 1204** (1e verdieping)
vaste Jaarbeursgebouw Vredenburg.

ELECTROTECHNISCHE
GROOTHANDEL

P. HOLTRING

HAARLEM — KORTE SPAARNE 25
Telefoon 16255 (na 6 uur 29605).

Uw bezoek aan onze

stands 1139 t/m 1152

op de Ned. Jaarbeurs te Utrecht zal door
ons op hoge prijs worden gesteld.

Industriele en Technische Handelsmij. N.V.
Den Haag, Zuilingstraat 22-24, Telef. 116130.

N.V. „CORODEX”

Kunsttharsfabriek — Zandvoort

Electrotechnisch Installatiemateriaal

Lamphouders, Kapdragers, Armaturen 40 en
60 Watt, Plafondlamphouders recht en schuin
Majolica's, Schroefkoppes K. II en K. III
Kabelzadels, Contactstoppen, Koppelcontact
stoppen etc.

Levering via de Groothandel.

BOBÉ STRIJK-PERS EN
BODEMELEMENTEN

levert aan **KACHEL ELEMENTEN**
en losse spiralen
**HARDINGS-PROEFOVENS EN
OVENS VOOR KERAMIEK-
INDUSTRIE, verder ELEMENTEN
VOOR ALLE INDUSTRIËLE
DOELEINDEN**

Geen reparaties voor huishoudelijke doeleinden
Ons devies: **BOSSAERS BETER!**

BOBÉ, Beukenweg 9-11-13, Tel. 54161, Amsterdam-O.

Installateurs!

Laat ons Uw neon-installaties verzorgen!
Wij zijn daarvoor speciaal ingericht, maken
ontwerpen, begroten, verkopen en mon-
teren door het gehele land.

Technisch Bur. voor NEON-VERLICHTING
P. J. BUIS, 's-GRAVENHAGE,
KONINGSPLEIN 11, TEL. 392400—390418

Electro-Ing. Bureau „Daniel”
HILVERSUM Tel. 9895—9844

**CONTROLLERS
SPILEINDSCHAKELAARS
REMHEFMAGNETEN
WALSSCHAKELAARS**

Speciale schakelapparatuur voor de industrie
Af voorraad of redelijke termijnen

Minkes levert:

- Walsschakelaars en buiszekeringkasten in gegoten aluminium w.d. uitvoering met losse pasvlakken, 60 Amp., 100 Amp., 200 Amp.
- III-Groepskastjes 25 en 60 Amp. (type 25).
- Kabelinvoeren (type 35 en 17).
- Kabeleindsluitingen (type 13a).
- Ringventilatoren.

Minkes

Hoefkade 667-671, DEN HAAG, Tel. 391563

Wij leveren uit voorraad:

Mignon illuminatiefittingen voor de a.s. feestdagen.
Schakelaars, Stopcontacten.
Balanslampen, geschikt voor laboratoria etc.
Bajonetlamphouders 3/8" k.

Glasornamenten in diverse uitvoeringen.
Nummertableaux met 5 nummers.

„Castellum” Wasmachines met motor

(Utility en oliebad).

Schroefkogel Armaturen 40 en 60 Watt (opaal).

N.V. v/h CLAESSEN & Co.

Almelo — Amsterdam — Doetinchem

„VONKA” AMSTERDAM-C.
Rapenburg 97
Telefoon 45352-51136

VERHUUR van materialen, lichtfonteinen,
schijnwerpers, motoren enz.

voor

**ILLUMINATIE - TONEEL
VERLICHTING - KRACHT**

kosten aan de koper in rekening worde-gebracht. De handelaar mag deze infor-matiekosten invorderen, zodra de koper de wens te kennen heeft gegeven een afbetalings-overeenkomst te willen aan-gaan en hij de voorwaarden heeft aanvaard. Als de handelaar van deze bevoegdheid gebruik maakt moet hij deze informatie-kosten in manier I van de vergoeding ad 1/3 % per maand aftrekken en bij manier II en III mag hij ze natuurlijk niet opnieuw in rekening brengen.

Financieringsmaatschappij.

Zoals bekend maken meerdere hande-laren gebruik van de geboden gelegen-heid om huurkoop contracten bij finan-cieringsmaatschappijen en/of leveranciers ter financiering onder te brengen. Ook hiervoor zijn in de beschikking bepalingen opgenomen. Deze bepalingen houden in, dat financieringsmaatschappijen en leve-ranciers hoogstens de volgende vergoe-dingen aan de handelaren mogen bere-kenen:

- 7/10 % per maand (8,4 % per jaar) van het credietbedrag bij de aanvang van de credietverlening, zulks met dien verstande, dat in ieder geval 3 % en bij een duur van meer dan 4 maanden 4,5 % mag worden berekend.
- zegel-, incasso- en portokosten;
- f 1,— administratiekosten per cessie; (dus voor elk te crediteren contract);
- éénmaal f 7,50 informatiekosten (dus per handelaar slechts éénmaal te be-rekenen);

e. eventuele kosten van accountantson-derzoek.

Deze accountantskosten ten bedrage van de werkelijk aan een algemeen als zodanig bekend staande, en niet tot het personeel van de credietgever behorende accountant betaalde of te betalen kosten voor onderzoek van de boeken van de credietnemer, voor zover wettelijk geoorloofd.

Wanneer de credietgever het risico en/of de administratie en incasso van de credietnemer (handelaar) overneemt, dan kan het directoraat generaal van de Prijzen de credietgever een extra ver-goeding toestaan.

Als men nu verder nog weet, dat deze bepalingen gelden voor alle goederen, welke worden verkocht op afbetaling, al dan niet bij wijze van huurkoop, met uitzondering van motorvoertuigen op meer dan 3 wielen, en dat alles ook van over-eenkomstige toepassing is op het verlenen van diensten, dan is men al aardig ge-vorderd met kennis omtrent deze beschik-king.

In het volgend nummer van dit blad zullen nog enkele aanvullende mededelin-gen omtrent de beschikking worden ge-plaatst, terwijl wordt overwogen of het mogelijk en gewenst is een soort „gebruiks-aanwijzing” te laten maken, welke in de zaken van de betrokken handelaren kan worden opgehangen, ten gerieve van de handelaren en ter oriëntatie van de can-didaat kopers.

Het Bestuur van de Vakgroep D.V.V.

VESTIGINGSWETTEN VÓÓR- EN NADELEN

Zojuist zijn de cijfers bekend geworden over de verleende B.A.V.K. vergunningen over het 1e halfjaar 1948. Ter vergelijking laten we deze hieronder volgen, naast die van 1947.

	1947			
	Aan- tal	gun- stig	ongun- stig	%
Ministerie (Beslissin- gen)	6 657	53	47	
Vakgroepen (Adviezen)	5 618	44	56	
Prov. Secr. (Adviezen)	6 581	54	46	
	1948 (6 mnd.)			
	Aan- tal	gun- stig	ongun- stig	%
Ministerie (Beslissin- gen)	3 658	49,5	50,5	
Vakgroepen (Adviezen)	2 668	40,8	59,2	
Prov. Secr. (Adviezen)	2 890	50,1	49,9	

Hoewel het aantal aanvragen in de eerste helft van 1948 iets kleiner is dan in 1947, mag hieruit, gezien de steeds optredende schommelingen, nog niet de conclusie getrokken worden, dat de belangstelling voor de kleinhandel is verminderd.

Ongunstiger is het feit, dat in 1948 onge-veer de helft van de aanvragen werd afge-wezen, hetgeen over de gehele linie een vermeerdering van afwijzingen is van 3 à 4 % ten opzicht van 1947!

Gedurende het eerste halfjaar van 1948

werden in totaal, over alle Vakgroepen dus, 3 056 aanvragen behandeld.

45,8 % ofwel 1 401 aanvragen, sloegen op geheel nieuwe bedrijven.

33,8 % ofwel 1 033 aanvragen, sloegen op uitbreiding met een bepaalde branche.

20,4 % ofwel de rest hadden betrekking op verplaatsing naar een andere gemeente of hervatting van bedrijven tengevolge van de oorlog of bezettingsmaatregelen.

Opgemerkt dient te worden, dat de toeloop tot de detailhandel zeer zeker niet abnormaal groot genoemd mag worden. Voor sommige branches is het tegendeel zelfs het geval. Opmerkelijk is, dat het percentage gunstige beslissingen het kleinst is in die branches, waar de toeloop in ver-houding tot het aantal reeds gevestigde bedrijven het grootst is. Dit bevestigt het vermoeden, dat de relatief grote toeloop tot deze branches in belangrijke mate zijn oorsprong vindt in de schaarste en de daaruit voortspruitende gunstige conjunc-tuur.

Welke bezwaren er overigens ook tegen aangevoerd kunnen worden, is het onge-twijfeld de verdienste van het B.A.V.K., dat het heeft weten te voorkomen, dat het detailhandelsapparaat tijdens de schaarste een zakelijk ongemotiveerde uitbreiding heeft ondergaan.

Het zou te ver voeren en weinig belang-

Technische Im- en Exporthandel

„DAVIRO”

Schenkweg 18, Den Haag, Telefoon 722300

voor:

S.B.R. (Soc. Belge Radio Elec.)

*

**Versterkers
Luidsprekers**

RONETTE

De Kempenaerstraat 51 — AMSTERDAM
NAJAARSBEURS, STAND 1205 — GEBOUW VREDENBURG

Als nieuwe artikelen introduceren wij:

RUISFILTER, voor Ronette pick-up.
MICROFOONSCHAKELAAR voor elke Ronette mi-crofoon.
OPZETPICK-UP voor elektrische weergave met ver-gramofoon.
GUITAARELEMENT voor elektrische versterking van snaarinstrumenten.
POTENTIOMETERS m. gobakken weerstandlichaam.
VOLUMEREGELAARS voor extra luidspreker op radiotoestel.

En voorts:

Pick-ups en Pick-up elementen,
Reportermicrofoon voor elk doel,
Celmicrofoons voor kwaliteitsweergave,
Tafel- en vloerstandaards en andere toebehoren,
Stekkerbusen en stekkerpennen.

Wij zijn aanwezig en geheel tot Uw dienst!

Lezer, attentie!

Tot voor kort was onze N.V. Waldorp Radio ook te bereiken via de telefooncentrale van de N.V. Nederlandse Instrumentenfabriek „Waldorp”.

Daar beide N.V.'s echter geheel los van elkaar staan, was deze toestand zeer ongewenst. De oude nummers zijn thans vervallen. Wij zijn nu uitsluitend te bereiken onder de volgende nummers:

Directie: 180007, Verkoop en Boekhouding: 180008, Inkoop: 180798, Service-afdeling: 113396

WALDORP

N.V. WALDORP RADIO LEEGHWATERSTRAAT 120
DEN HAAG

**STOFZUIGERFABRIEK VAN
VAN DER HEEM N.V. - DEN HAAG
HOLLAND**

Verkoop van Erres-Stofzuigers, Erres-Radiotoestellen en R.S. en Ned. Kroon Rijkwielen uitsluitend door N.V. Handelmij. R.S. Stokvis & Zonen Rotterdam

rijk zijn, op deze plaats verder uit te gaan weiden over de nadelen. Hierover is reeds meer dan genoeg gesproken en geschreven.

Zoals immer met algemene maatregelen het geval is, hebben we hier de situatie, dat tegenstanders diegenen zijn, die er op enigerlei wijze door gedupeerd zijn en de voorstanders er een „afweermiddel” tegen nieuwe concurrenten inzien.

Feit is, dat men, juist door de algemeenheid steeds weer voor andere gevallen komt te staan en de beoordeling steeds veel omzichtigheid vereist. Er zijn aanvragers die niet alleen grotendeels aan de eisen voldoen en hier zelfs ver bovenuitgaan, doch op één bepaald punt te kort schieten. Deze zonder meer af te „wimpelen” zou een onbillijkheid zijn.

Daartegenover staat, dat de detailhandel zeker geen toevluchtoords moet zijn voor allen, die om bepaalde redenen elders niet kunnen slagen, en het nu maar eens met een „winkeltje” proberen. De zulken moeten inzien, dat deze maatregelen niet uitsluitend tegen hen genomen zijn, doch hen ook beschermen. Deze mensen gaan zich nl. veelal op een voor hen geheel onbekend terrein begeven, hetgeen zeer dikwijls tot een bittere ontgoocheling leidt. Door verkeerd of ontbrekend koopmanschap immers, worden de eerste fouten reeds gemaakt bij de inkoop van hun artikelen, hetwelk zich altijd wrekt. Het verdere verloop is dan geen omzet en trachten door prijszonderbieding de zaak te „rekken.”

Intussen verspelen zij hun meestal klein kapitaal en komt de ontkenning in de vorm van een faillissement, waarbij de leveranciers dikwijls voor een groot gedeelte opdraaien.

Collega's in de nabijheid zijn gedurende deze „bestaansperiode” mede gedupeerd, want het is weer een „molen” geweest, die wat wind gevangen heeft.

Een andere materie die hiermede ten nauwste verband houdt zijn de maatregelen die genomen kunnen worden tegen hen die zich op onrechtmatige wijze hebben gevestigd. Dit is niet alleen voor U, doch ook voor ons steeds een bron van zorg en ergenis, die ons steeds handen vol werk geeft.

Tot goed begrip dienen we niet uit het oog te verliezen, dat de vestigingswetten wetten zijn, zoals iedere andere wet. Overtreders daarvan moeten gerechtelijk vervolgd worden en U alen weet, dat een rechtelijke procedure een tijdrovende is. Helaas is het niet mogelijk overtreders binnen enkele dagen in hun kraag te nemen en de zaak te sluiten. Het ware vrij wat eenvoudiger.

Het is echter uitermate te betreuren, dat de vestigingsklachten die ons worden doorgegeven zo heel dikwijls op valse gronden berusten, bewust of onbewust. Over alle Vakgroepen genomen valt 60 % van de doorgegeven klachten wegens ongegrondheid in eerste instantie al uit. Dit is een gevolg van onvoldoende onderzoek door het klagende lid., broodnijd enz. enz. Niet alleen veroorzaakt deze gang van zaken een massa nodeloos werk, doch het geeft een rare kijk bij diegenen, die deze

gevallen straks zullen moeten beoordelen.

Zoals hierboven reeds vermeld, gaat de berechting ons nog steeds veel te langzaam en zullen wij op dit aambeeld blijven hame- ren totdat een doeltreffende uitvoering mogelijk is.

Veel is er inmiddels bereikt en de procedure reeds belangrijk bekort, doch zoals gezegd, ideaal is het nog lang niet.

Hopelijk kunnen hierin op niet al te lange termijn resultaten worden bereikt, opdat het niet nodig zal blijken of effectieve maatregelen te wachten die door de nieuwe organisatievorm zouden kunnen komen, die zich, zo het zich laat aanzien, nog wel enkele jaren op zich zal laten wachten.

Wij vertrouwen U hiermede een klein inzicht in deze materie te hebben gegeven en tevens de wetenschap te hebben bijgebracht, dat er door ons aan gewerkt wordt, aangezien de hiermede verband houdende moeilijkheden, zich dagelijks opnieuw openbaren.

Succesvolle Examens

Woensdag 25 Augustus jl. werden wederom door de V.E.V. (Vereniging tot bevordering van Electrotechnisch Vakonderwijs in Nederland) examens afgenomen voor Electro-Winkelier.

Uit het gehele land verspreid namen 40 kandidaten deel aan dit examen, waarvan 30 slaagden en dus 10 of 25 % als niet geslaagd teleurgesteld moesten worden. De examens omvatten zoals gewoonlijk, de vakken Theorie, Materialenkennis en Handvaardigheid.

Over het algemeen bleek het peil van de kennis bij de kandidaten zich in stijgende lijn te bewegen ten opzichte van vorige jaren. Vooral de Handvaardigheid gaf grotere voldoening; waarschijnlijk werd hieraan op de opleidingscursussen meer aandacht besteed.

Voor het afnemen van de examens waren 8 Commissies van ieder 2 Examinatoren de gehele dag druk bezet en het trof ons ook weer ditmaal, hoe al deze heren met toewijding hun vaak moeilijke taak vervulden.

De aanwezigheid van gedelegeerden van het V.E.V. Bestuur, en van de Vakgroep D.V.V., benevens van de Gecommitteerde van het ministerie van Economische Zaken waarborgden bovendien een volkomen objectieve gang van zaken bij deze examens, welke in hun resultaten als een groot belang moeten worden geacht voor de verheffing van het vakkundig peil der Electro-Winkeliers.

Dat de organisatie dezer examens onberispelijk was, spreekt wel vanzelf, want dit zijn wij van de V.E.V. examens gewend.

EINDE VAN HET VAKGROEPNIEUWS

©

Fluorescentielicht wint steeds verder veld. In Londen is het besluit genomen om alle nieuwe treinen van de ondergrondse spoorweg in de toekomst met T.L. buizen te verlichten, tot meerder gerief van de reizigers.

OPEN PLAATSEN

Prima radiotechniker of zelfst. radiomonteur gevr. Bij gebleken geschiktheid zeer goede vooruitzichten. Br. met opg. van verl. sal. nr. 1287.

Vertegenwoordiger. Wij vragen voor de provincie Limburg een actief, goed ingevoerd vertegenw. die geheel op de hoogte is met de electrotechn. branche.

Wij bieden een zelfst., prettige werkkring met een behoorlijk sal., provisie en onkostenvergoeding. Uitvoerige brieven aan het Bureau van dit blad onder nr. 1288.

VRAAG EN AANBOD

Ter overn. aanb. een sinds 30 jaar bestaand Electro-technisch Installatiebur. te Rotterdam, met winkel en werkplaats. Uitsluitend à contant. Event. kleine woning beschikbaar. Br. nr. 1289.

Aangeb. 1 drukreservoir 6 l en 1 overloopreservoir 6 l. Stork en de Jong, 1e Weteringdwarsstraat 14, Amsterdam, tel. 39500.

Dringend gevr. Philips Batterijradio type 611B-614B-631B-629B-628B of overeenkomstig type van N.S.F.-Siera-Waldorp. Tevens Metaalgelijkrichter, Primaire: 220 V 50 Hz. Secundaire: Minstens 24 V 6 Amp.

Brieven onder nr. 1340 aan Adv. Bur. Linse & v. d. Waal, Heemraadssingel 123, Rotterdam.

Ter overn. aanb. wegens overcompleet 1 Philips Meetzender type 2882, gegarandeerd nieuw en niet gebruikt, prijs f 400,—, fa. A. J. Krijnen de Rijk, St. Oedenrode.

Te koop 30 pk. sleepwingmotor, 220 Volt, 750 toeren met weerstand.

15 pk. sleepwingmotor 220 Volt 1500 toeren met weerstand.

Electr. Techn. Bur. W. Zorge, Jericholaan 98, tel. 26168, Rotterdam.

H.H. HANDELAREN IN RIJWIELEN, ELECTRA- EN RADIOARTIKELEN

Tracht Uw relaties uit te breiden door uitsluitend bij de bonafide grossiers te kopen en bezoekt daartoe

DE BEURS

welke elke DONDERDAG in DE BOVENZAAL van DE KROON, Rembrandtplein 17 te Amsterdam wordt gehouden van 2 tot 5 uur.

In de maand SEPTEMBER wordt bovendien op de DONDERDAGEN van 9 - 16 - 23 en 30 SEPTEMBER ook des avonds BEURS GEHOUDEN VAN 7 TOT 10 UUR.

Het Bestuur
VAN DE B.R.E.R.

juist als op de Voorjaarsbeurs verschijnen wij ook op de Najaarsbeurs, welke gehouden wordt van 7-16 September a.s. op onze

KAMER
1088
EERSTE ETAGE

waar wij uitkomen met belangrijke artikelen, zoals

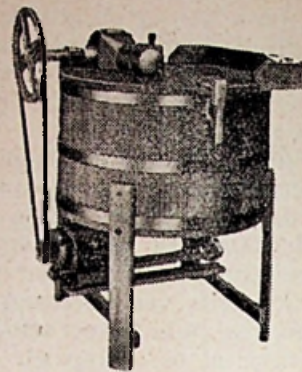
- radio-apparaten • onderdelen
- luidsprekers • condensatoren
- electrolyten • elektrische apparaten van „Marconi Instruments” • enz.

Nijkerk's Radio N.V.

Warmoesstraat 94, Amsterdam. — Tel. 36883

VRAAGT UW GROSSIER

Castellum Wasmachines

Firma Gebr. TIMMERMANS, Wasmachinefabriek, Kessel (L.)

Telefoon No. 19

- 1 Geen montagekosten of moeilijkheden
- 2 Sterke vermindering van verblinding
- 3 Lage kosten
- 4 Vervangt volledig de breekbare glasplaten
- 5 Geen dure armaturen nodig
- 6 Verhoging van decoratief effect
- 7 Betere lichtverdeling
- 8 Eenvoudig te reinigen
- 9 Bestendig tegen breuk
- 10 Hoog lichtrendement

Levering uitsluitend via de groothandel. Vraagt prospectus met copie Kema-rapport

TECHN. INDUSTRIE „RETEK”
Jansbuitensingel 2, Arnhem

Weco Neon-Transformator

Het kwaliteitsmerk

Vaak geïmiteerd — Nooit geëvenaard

S. Biederman

Technische Industrie en Handelsonderneming

Lijnbaansgracht 8-10, AMSTERDAM-C., Tel. 44404

TRANSFORMATORENFABRIEK SEDERT 1925

Hoogspannings-, laagspannings-, spaarlek-, verhuis- en andere transformatoren

Jaarbeurs Stand 1053, gebouw Vredenburg

„FLANDRIA”

TWEEPLAATS ELECTR. COMFOREN 2000 en 3000 Watt uitneembare platen. Het grootste comfoor van alle bekende fabrikaten. Lengte: 56 cm., breedte 29 cm. Hartafstand der platen 29 cm.

Uw grossier kan deze binnenkort weer leveren.

Vraagt thans reeds offerte.

R. LEWIS — WILDHOEFLAAN 6 — DEN HAAG

„Wilkafoon”

volautomatische gramfoonplatenwisselaars voor bedrijven, hotels-café restaurants etc. voor 15 en 30 gramfoonplaten.
Speciale sortering gramfoonmeubelen voor: platenwisselaars en gramfoons

Tevens:

RADIOTAFELTJES, BOEKENKASTJES EN COMBINATIE-KASTEN

Jaarbeurs Utrecht, stands 1090 en 1092 Hoofdgeb. 1e etage

Apparatenfabriek „WILKAFOON”, Karel Cremers, TEGELEN

Bezoekt onze stand No. 1153

Jaarbeursgebouw Vredenburg, 1e etage

Voor auto-accessoires:

Stand 21, Gebouw D, Croeselaan

Radio-apparaten en Instrumentenfabriek „SINUS”

DE LA REYLAAN 37-39, ZEIST
Tel. 3455

Gedurende de maand September:

ELECTRON Gloeilampen Groothandel en Electricch Materiaal
Insulindestr. 82, Rotterdam
Teleph. 42153-28946

Gas - Kogel - Druppel - Kaars - Parfum enz.

met een korting van 38 % Franco huis bij afname ineens van minimum 250 stuks. Alle voltages en wattages.

Wij garanderen al onze lampen.

Treffen wij U op de a.s. Jaarbeurs?

Stand no. 1085-1087
Hoofdgebouw, 1e verdieping

Wij zijn er zeker van, dat wij U voor het a.s. seizoen behoorlijk van dienst kunnen zijn.

„HARAF” Radio N.V.
Schenkweg 14 's-Gravenhage

WIJ LEVEREN:

ELECTRISCHE WARM WATER-APPARATEN
Overstroomtype, 80 liter inhoud
K.E.M.A. geen bezwaar.

Drukapparaten leverbaar in 80 L. inhoud. Grossiers speciale korting.

Thans zonder koopvergunning

verkrijgbaar

ELECTRO-TECHNISCHE INDUSTRIE VERHOOG

Zoetermeer. Tel. 287, na 6 uur 187.

Bezoekt op de a.s. Najaarsbeurs te Utrecht onze STAND no. 1076 (Vredenburg)

Stofzuigerslangen. - Houten borstels met rond gat.
Waaiers, 100/11, 100/11 (vast), 85/11, 90/7 links, 75/8, 110/7 links, 125/7, 125/7 (7 mm asgat), 125/7 (9 mm asgat), 125/12, 132/11.

Waaierbusjes, 0, 7 en 8 mm asgat.
Monturen, 28, 30, 32 en 35 mm.
Zuilgmonden, 28, 30, 32 en 35 mm.
Zuilgmonden, 30, 28 en 35 mm (klein).
Kiemborstels voor Vampyr en Protos.
Stofzakken, 15, 17 cm.

Stofzakken voor Vampyr, Hamilton, Hoover, Ritsma, e.
Kogellagers, R-6 t/m R-9 (vast), 0202.
E-0, E-7, E-8, E-9, E-10, E-11.

Rubber moffen, 30 en 34 mm.
Slangtappen, 32 mm en 30 mm.
Lederen handvatten en handvatluisjes.
Stekkerpennen in blok en stekkerpenhuifjes.
Zuilbulzen voor Protos.

Stofzakringen, 13, 17 cm, Protos en Excelstor.
Stofzuiger-groothandel J. BLEYÉ
Bremhorstlaan 8, Wassenaar

Tel. 958

Wij leveren uit voorraad

AURORA GLOEILAMPEN (Edison beïnvloed)
WEEVA KOOLBORSTELS
in 85 afmetingen en zeer praktische assortimentsdoos
ALUMINIUM WAAIERS voor stofzuigers in 14 typen
SEPIELAMPJES 4, 6, 8, 12 en 14 volt
meten rood, wit, blauw, oranje
BATTERIJ EN PIJWIELAMPJES
STEKKERBLOKS voor stofzuigers en strijkbouten
...
VRAAGT ONZE PRIJSCOURANT

Waagmeester's

groothandel in electrotechnische- en verlichtingsartikelen

WAGMEESTER'S TELEFOON 2294 (K 2980) ZAANDAM

Zojuist ontvangen:

Koperen Goliathfittings, Relais, Motoren $\frac{1}{2}$ en $\frac{1}{4}$ P
Spiegelreflectoren, Smidsventilatoren, Zekeringelem-
ten (Coups) 60A. Diazed-patronen t/m. 80 A. Gloeilampen en TL buizen. Mignon-illuminatiefittings leverbaar met ander courant installatiemateriaal. Verwarmingkussens prima import. Lamphouders, schakelaars e.

W.F.J. ZEEGERS
ST. M.W. CHASSÉSTRAAT 33
TEL. 82553

Mededelingen VAN DE VAKGROEP ELECTROTECHNISCH AMBACHT

SECRETARIAAT:
MAURITSKADE 45, 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 110585

Vrije dagen en Regeringsjubileum

De Vakraad voor de Kleine Metaalnijverheid bracht onder onze aandacht de beschikking van het College van Rijksbemiddelaars betreffende extra vrije dagen in verband met het Regeringsjubileum en de Inhuldiging, welke wij hieronder opnemen:

De Vakraad spreekt de verwachting uit, dat de werkgevers eraan zullen medewerken, dat deze feestviering volledig tot zijn recht komt.

Het College van Rijksbemiddelaars;
Gehoord de Stichting van den Arbeid;
Overwegende:

dat het gewenst is, de mogelijkheid te openen, dat ter gelegenheid van het regeringsjubileum van H. M. Koningin Wilhelmina en van de inhuldiging van de nieuwe Koningin extra vrije dagen worden verleend;

dat weliswaar in een aantal bedrijfstakken niet zonder meer van deze mogelijkheid gebruik zal kunnen worden gemaakt, hetzij omdat de werkomstandigheden of de economische toestand van de bedrijfstak of onderneming zulks niet toelaten, hetzij doordat een sociale openoening van werk in de betrokken periode bezwaren oplevert;

dat deze beschikking dan ook niet anders is dan een algemene vergunning, waarvan al of niet of gedeeltelijk gebruik gemaakt kan worden en binnen het raam

waarvan het aan het bedrijfsleven vrij staat zelf de regelingen te treffen, die door de bijzondere behoeften van speciale ondernemingen of bedrijfstakken gewenst zijn, waarbij met name te denken is aan compensatie-regelingen of aan het laten inhalen van verzuimde tijd;

Gelet op de artikelen 8, 16 en 17 van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945;

Beschikkende:

Verleent aan werkgevers vergunning, buiten en behalve de vakantie- en sniperdagen, waarop de werknemers recht hebben, ten hoogste twee vrije dagen met behoud van loon te verlenen, resp. ter gelegenheid van de viering van het regeringsjubileum van H. M. Koningin Wilhelmina en ter gelegenheid van de inhuldiging van de nieuwe Koningin.

Ambachtslieden opgelet!

De Bedrijfsgroep Metalenverwerkende Ambachten, Sectie Detailvergunningen, te 's Gravenhage, verzoekt ons opname van de volgende mededeling:

Gezien het feit, dat vele houders van detailvergunningkaarten de vergunning voor het 2e kwartaal 1948 nog niet hebben teruggezonden, wordt er hierbij nog eens met nadruk op gewezen, dat detailvergunningkaarten, waarvan de geldigheidsduur is verstreken, omgaand moeten worden geretourneerd.

EINDE VAN HET VAKGROEPNIEUWS

trokken Vak- en Ondervakgroepen werd de samenstelling van leerprogramma's voor ankerwikkelaar, radio-reparateur, zwakstroommonteur en electrotechnisch bankwerker besproken.

Ontwerp-programma's voor de leerlingopleiding van ankerwikkelaars, radio-reparateurs en zwakstroommonteurs kwamen gereed en zullen aan het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ter goedkeuring worden gezonden.

Een ontwerp-leerprogramma voor electrotechnische bankwerkers was aan het einde van het verslagjaar nog in voorbereiding.

Tot slot van dit verslag beveelt het bestuur een tweetal onderwerpen in de welwillende aandacht aan van allen, die werk der vereniging in woord en daad willen steunen.

In de eerste plaats wordt gewezen op het actuele en hoogst belangrijke vraagstuk hoe onze landgenoten, die ter vervulling van hun militaire dienstplicht lange tijd overzee hebben moeten vertoeven, behulpzaam te zijn bij hun aanstaande terugkeer in het burgerlijke leven.

Een der gewichtigste zaken, zo niet de gewichtigste, voor de gedemobiliseerden is wel de herplaatsing in het bedrijfsleven. Daartoe zal in de meeste gevallen het opnieuw aanleren of althans oprispen van de uiteraard vervaagde vakkennis niet te vermijden zijn. Men stelt zich voor een dergelijke scholing en herscholing te bevorderen door met hen, die daarvoor in aanmerking komen „opleidingsovereenkomsten" af te sluiten op ongeveer dezelfde wijze als dit geschiedt bij de opleiding volgens het leerlingstelsel.

Onze Vereniging is verzocht zich te belasten met de scholing en herscholing van de gedemobiliseerden, die voorheen reeds in electrotechnische bedrijven werkzaam waren, en de controle op deze opleiding uit te oefenen.

Wij hebben gaarne aan dit verzoek voldaan, in het vertrouwen, dat ook de betrokken bedrijven, overtuigd van dit landsbelang en van het recht, dat deze jongelieden op een plaats in de maatschappij kunnen doen gelden, tot medewerking en steun bereid zullen zijn.

Deze hulp is onontbeerlijk!

Het tweede onderwerp, waarvoor wij bijzondere aandacht verzoeken is het leerlingstelsel. Uit dit verslag moge blijken, dat de belangstelling voor ons stelsel in niet onbelangrijke mate is gestegen. Hoezeer dit ook tot voldoening stemt, geconstateerd moet worden, dat het aantal deelnemers, ondanks de algemeen erkende waarde van het leerlingstelsel als basis voor de verdere vakopleiding, nog bij lange niet evenredig is met de mogelijke omvang. De V.E.V. is bereid bij de ontwikkeling van de leerlingopleiding naar vermogen bij te dragen; ook hier kan echter de steun van de bedrijven, noch die van de werknemers worden gemist. Wij roepen daarom aller medewerking in en spreken de hoop uit, dat de toegenomen belangstelling, welke in 1947 is ingetreden, de voorbode moge zijn van een krachtige bloei van het V.E.V.-leerlingstelsel in de naaste toekomst.

Stijgende belangstelling en groeiende taak Electrotechnisch Vakonderwijs in 1947

Verschenen is het jaarverslag 1947 van de V.E.V. (Vereniging tot bevordering van Electrotechnisch Vakonderwijs in Nederland). Het jaar 1947 was voor de vereniging een jubeljaar: het was nl. 30 jaar geleden dat voor het eerst een examen werd gehouden. Aan dit eerste examen, voor sterkstroommonteur, werd door 142 kandidaten deelgenomen.

In die dertig jaar is de stof waarover geëxamineerd wordt, uitgegroeid tot: leerlingstelsel, aspirant V.E.V.-cursist, sterkstroommonteur, zwakstroommonteur, electrotechnisch installateur en electro-winkelier, met een totaal aantal kandidaten van 3676. De laatste dag van het examen 1947 was een feestelijke herdenking van de dertigjarige groei.

Voor het eerst werkte de V.E.V. in 1947 ook in overzeese gebiedsdelen, met name op Aruba. Verheugend is, dat diverse grote bedrijven een steeds grotere belangstelling voor dit vakonderwijs aan de dag leggen; met name de P.T.T. en de N.S.F.

Sinds het inwerking treden van het

V.E.V.-leerlingenstelsel kan dit jaar een opmerkelijke toeneming van de belangstelling geconstateerd worden, dank zij een intensieve propaganda en de medewerking van enkele zusterorganisaties.

Te Amsterdam werd een proef genomen met het concentreren van het theoretisch schoolonderwijs bij het leerlingstelsel op een Dagambachtsschool onder leiding van bevoegde leraren. Werd reeds in April begonnen met aan een groep leerlingen een halve dag per week het theoretische onderwijs te geven op de 4e Ambachtsschool, sinds 1 October is ook het algemeen vormend onderwijs van de avondschool naar de dagopleiding overgebracht, zodat nu de leerlingen van Amsterdamse werkgevers één gehele dag per week les krijgen aan de 4e Ambachtsschool. Ook de opgaven voor de werkboekjes worden op deze dagcursus met de leerlingen behandeld. Door deze maatregel hebben de leerlingen des avonds gelegenheid het opgedragen huiswerk te maken.

Met de vertegenwoordigers van de be-

ELECTROCENTRUM

Amsterdam - Arnhem - Eindhoven
Leeuwarden - Roosendaal - Rotterdam
Zwolle

NAJAARSBEURS 1948

Terrein Croeselaan
Geb. G. Nr. 54-56-58

SVENSKA	—	HELIOS
DELCO	—	H & H
GARDY	—	VYNCKIER
C. E. & T.	—	MIGRO

Motorenwikkelaarj Fa Hurstjes & Kool

VENLO, Reermondsstr. 47, tel. 3153, Sloot 52, tel. 3596

Wikkelt MOTOREN,
DYNAMO'S,
STOFZUIGERS en
VENTILATOREN

ook voor gelijkstroom

In- en verkoop van MOTOREN en ONDER-
DELEN, KOOLBORSTELS, GLIJLAGERS enz.

KOOF LUSTE

VOOR INDIRECTE VERLICHTING
en BUISLAMPORNAMENT
van geperst hout voor schilderwerk en
edelfineer. Ned. Octrooi 50992.

W. C. HÜLSMANN
BROUWERSGRACHT
AMSTERDAM - TEL.

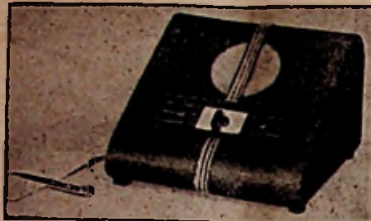
„FORMATEX” Hardpapier

„LINATEX”

Olielinnendoek en -band

Technische Agenturen
en Groothandel **B. E. M. Wientjes**

Joh. Verhuiststraat 192, Amsterdam-Z., Tel. 94171

Luidsprekende
telefoon-
installaties
van standing,

In vormgeving,
betrouwbaarheid,

gemakkelijk bedienbaarheid en presentatie.
Vraag vandaag even onze brochure Nr. 288/H. Uit voorraad of
op zeer kortetermijn leverbaar. Verkoop via de handel.
Demonstratie op Jaarbeurs in stand 1047.
O.V. Hapé, Nwe Herengracht 11, Amsterdam C. Tel. 48321-48882.

HAZEMEYER

Beschermd Schakelmateriaal

Fabriek en Hoofdkantoor HENGELO, Telefoon 2345 (5 lijnen)
Kantoor Amsterdam: Amstel 144, Telefoon 95862
Kantoor Rotterdam: Mathenesserlaan 201, Telefoon

N.V. HOLLANDSCHE ASBEST MAATSCHAPPIJ

v/h van der LINDEN & VELDHUIS

ROTTERDAM

GRONINGEN

AMSTERDAM

Asbest, | Rubber,

Pakking, | Isolatie

MEUSKENS' GROOTHANDEL

IN ELECTRO- EN TECHNISCHE ARTIKELLEN
AMERSFOORT — Kortegracht 24 — Telefoon 6391

Electrische Apparaten

Verlichting Philips' Producten

NAJAARSBEURS UTRECHT

Stand 1212 (Horos) 1e Etage

Hoofdgebouw

N.V. Ph. J. Schut, Amsterdam C.

Keizersgracht 684 — Telefoon 36582-43377.

Materiaal voor

Luidsprekende telefooninstallatie

Alarminstallaties

Veiligheidsinstallaties

Signaalhoorns

Nummerborden

Lichtsignaalinstallaties voor ziekenhuizen

Diverse relais

MOTOREN
VENTILATOREN

DYNAMO'S - OMVORMERS

EMI - UTRECHT

MUNTKADE 25

KRUKINDUCTORS

fabrikaat Chauvin Arnoux

500 volt, meetbereiken 0-1 & 0-1

Megohm, momenteel uit voorraad

leverbaar door

C. N. Rood, Den Haag

Weteringkade 37, Telefoon 77.19.20 (3 lijnen)

Telegram adres ROODHAAG

ELECTROMOTOREN

Inkoop - Verkoop - Verhuur - Ruil
alleen de betere soorten.

Reparatie - Wikkelen - Revisie -

Ombouw, alleen kwaliteitswerk.

Voor Twente en Gelderse Achterhoek reeds

lang een bekend en vertrouwd adres.

Eerkende Installateurs, Handelaren en

Electro-winkeliers speciale prijzen.

ELECTROMOTORENHANDEL
& WIKKELBEDRIJF

„JULO”

Kantoor Waldeckstraat 22 - Fabriek Pyramontstraat 15
ENSCHDEDE — Telefoon 4075 (K. 5420)

STRIJKIJZERS

MET THERMOSTAAT

enig in Nederland

VRAAGT MONSTERZENDING

NEMA TECHNISCHE GROOTHANDEL

Fabrikant van Electrische Apparaten

Hoogklei 18 - WINSCHOTEN - Telefoon 255

Slechthorenden installaties voor keuzen
met import-telefoons. Geluidsversterkers
van 1 tot 500 watt nuttig. Electrische
apparaten voor industrie en laboratorij.
Wikkelen van alle typen transformatoren en spoelen.

Radio- en versterkeronderdelen en
o.a. Ronelle artikelen, golvengte schakelaars,
ceram. cond., weerstandjes, magnetisch
materiaal, elektrolyten enz. enz.
Vraagt gratis prijscourant.

Technisch Bureau J. Th. van Reys

Choorstraat 16 - DELFT - Telefoon 26

telegramadres TBR, Delft.

